

שאלה: שמעתי בשיעור (על שולחן ערוך קפז, ג) כי מי שלא הזכיר בברכת המזון ארבעה דברים, לא יצא ידי חובה. לתת שבח והודיה להקב"ה על ארץ ישראל, על ברית מילה שנצטוינו בה, על לימוד תורה. והרביעי, מלכות בית דוד. ההכרח להזכיר דוקא ארץ ישראל בברכת המזון, מובן לי כי זה מוזכר באותו פסוק של ברכת המזון (דברים ח, י). אבל מה ראו חז"ל להדגיש שאם לא נזכיר גם כן ברית, תורה ומלכות בית דוד, צריכים אנו לחזור שוב על ברכת המזון? מה הקשר?

תשובה: ברית מילה כבר נצטוו בה אברהם אבינו. שם הבטיח לו הקב"ה שבזכות זו שצאצאיו יחתמו בבשרם ברית מילה, יזכו לירושת ארץ ישראל. "ברית" ענינו קשר בינינו לבין ה'. נשמור לו אמונים, וגם הוא יגמול לנו אמונים ושם הבטיח ה' (בראשית יז, ח) "ונתתי לך ולזרעך אחריו את ארץ מגורך, את **כל** ארץ כנען" [=יש להעיר כאן כי הבטיח "כל" ושלא נותר על חלק ממנה לתת אותה לאויבינו]. לכן יהושע בן נון מל את בני ישראל בגלגל, עת כניסתם לארץ הקודש.

ענין התורה, כי רק למען מטרה זו העניק לנו הקב"ה את הארץ. כמו שכתוב בספר תהלים (סוף פרק ק"ה):
(מד) וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרָצוֹת גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֻמִּים יִרְשׁוּ:
(מה) בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקֵּי וְתוֹרֹתָיו יִנְצְרוּ הַלְלוּ יְהוָה:
כלומר היעד שלנו, בבואנו לארץ אבותינו, הוא שנוכל לקיים מצוות התורה בלי מפריע, בלי נגישות וצרות שסבלנו בארצות הגוים, עת גלינו ביניהם כאלפיים שנה.

אבל ענין "מלכות בית דוד" יש בו ענין מעניין במיוחד. הרמב"ם (הלכות ברכות פ"ב ה"ד) מסביר לנו באופן חינוכי:
"ברכה שלישית פותח בה "רחם יי' אלהינו עלינו ועל ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך". או "נחמנו יי' אלהינו בירושלים עירך" וחותרם בה "בונה ירושלים". או [יאמר] "מנחם עמו ישראל בבנין ירושלים". ולפיכך נקראת ברכה זו נחמה. **וכל מי שלא אמר מלכות בית דוד בברכה זו לא יצא ידי חובתו מפני שהיא ענין הברכה שאין נחמה גמורה אלא בחזרת מלכות בית דוד**."

מדוע אין לעם ישראל "נחמה גמורה" בלי להשיג שוב מלכות צדיקים כמו דוד? אלא דוד היה מקיים מצוות "שויתי ה' לנגדי תמיד" (סנהדרין כב, א). היה לו ספר תורה בגודל קטן וקשור בזרועו [בגודל של ספר קטן שעל נייר שקונים לילדים לכבוד "שמחת תורה"], שהיה עמו תמיד. כל הזמן היה קורא בו, ומקבל

השראה ויראת שמים. כמו שנאמר בתורה (דברים יז, יט-כ) "וְהִיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא
בוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו, לְמַעַן יִלְמַד לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹהָיו, לְשַׁמֵּר אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה
הַזֹּאת וְאֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשׂוֹתם:
לְבַלְתִּי רוּם לָבֹב מֵאֲחֵיו, וּלְבַלְתִּי סוּר מִן הַמִּצְוָה יְמִין וּשְׂמֹאל, לְמַעַן יֶאֱרִיךְ יָמָיו
עַל מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבְנָיו בְּקִרְבֵי יִשְׂרָאֵל:

נכון שכמה מצאצאיו בגדו במורשת ישראל. אבל תפילתנו להחזרת עטרה
ליושנה, שהקב"ה יתן לנו שוב מלכים שליטים בעלי יראת שמים ואהבת עמם,
כמו שהיה דוד המלך. גם בימינו, שיש הרבה תהפוכות פוליטיות, חלק מהן
בלתי טובות, עלינו לבקש מאד חזרת מלכותם של אוהבי תורה ומחנכים לקיום
התורה.